

Hisszük, hogy azok közül a láthatatlan erők közül, amelyek Mikó Imre kedves hittestvérünket erős szívűvé tették, a legnagyobb volt a soha le nem győzhető szellemi világhatalom, a szeretet. Hisszük, hogy ez a legszentebb láthatatlan erő, mely drága családja, rokonai és barátai felé földi életében olyan gazdagon áradt, áradni fog ezután még tisztábban, még teljesebben, még áldóbban. Nemes szellemi alakja fénylő csillagként ragyogjon azok felé, akik távozásában a legtöbbet veszítettek, és mindnyájunk felé, akik emlékét szívünkben hálás kegyelettel őrizzük. Ámen.*

DR. BARABÁSSY LÁSZLÓ

AKI ELŐTTÜNK JÁRT

Unitárius Egyházunk nevében állok e helyen, hogy mindannyiunkat ért veszteség tudatában szóljak, búcsút vegyek főgondnoktársamtól és felejthetetlen barátomtól, immár néhai dr. Mikó Imrétől.

Fájlalt távozása Egyházunk történelmét, nagy emberek emlékét idézi fel bennünk. 1718 óta főgondnokaink egész sora végezte egyházfejlesztő, a híveket összetartó áldozatos munkáját, és ezek között ott van Mikó Imre is. Nagyszerű emberek szolgálatát idézi, akik vallották és bizonyították, hogy „élni annyi, mint cselekedni“.

A kiváló egyház-munkások között is előttünk járt Mikó Imre, aki-nek neve túlnötte Egyházunk határait, mert ő mindenkié volt, aki itt él ezen a földdarabon, a megmaradás hitével.

Itt, e családi házban, ahol Egyházunk már két ízben búcsúzott azoktól, kik előtte jártak, s ahol utolsó akarata szerint veszünk tőle is búcsút, itt kapta azt az örökséget, ami hozzánk, Egyházunkhoz kötötte, és több mint négy évtizeden át felmérhetetlen, önzetlen, odaadó segítő munkára készítette.

Még alig hagyta el az egyetem padjait, de 1937-ben már ott találjuk legfőbb alkotmányozó testületünk, a Főtanács tagjai között, alig 27 éves, midőn egyházi képviselő tanácsos, jogügyi, szövegező bizottsági tag, és felejthetetlen emlékű édesapja és Egyházunk többi világi szolgálattelvője mellett szívvel-lélekkel, minden érdektől menten, tevékeny részese az egyházépítő munkának. Neve már az 1930-as évek közepétől ott szerepel a főtanácsi jegyzőkönyvekben és más egyháztörténelmi iratokban.

Felfogásában megcsendül a vox humana, emberi hang, mely unitárius múltunk során egymás hitének és meggyőződésének megbecsülésére tanít. Felismeri a felekezeti viszályok káros voltát, és küzd azért

---

* Hamvasztás utáni gyászszertartás dr. Mikó Imre főgondnok felett a kolozsvári Petőfi utca 17. sz. alatti családi házból, 1977. március 29-én.

az eszméért, ami ma élő valóság, a felekezetek közötti ökumenia. 1943 évi Főtanácsunkon tett előterjesztésében aggódó szívvel hívja fel a figyelmet, itt nálunk, a vallásszabadság klasszikus földjén, a felekezetek közötti ellenségeskedés bomlasztó csirájára. Kifejti unitárius felfogásunkat, mely szerint a felekezetek közötti együttműködést nem hitelvi engedmények árán kell megvalósítani, mert a hitelvek különbözősége az emberi szellem és lélek különbözőségében gyökerezik, s a lelkiismereti szabadság közös elvi alapja csak a közös isteni kijelentéshez, az ember-szeretethez és a közös erkölcsi világrendhez való ragaszkodás lehet.

Unitárius egyházunk tagjaként, főgondnokként Mikó Imre tisztánlátással, határozottsággal adta meg mindannyiunk valláserkölcsei programját: „Szeresd az embert, mert csak így szeretheted az Istent!” Emberszeretettől áthatott lénye az embert szolgálta hűséggel, alázattal és áldozattal. A jóért lelkesedett és a tisztaságért, határozottan szembe szállt a rosszal, a bűnnel, a fertővel, a szellemi sötétséggel, mint az emberre leselkedő veszélyek fő okaival.

Törékeny ember volt — és mégis soha össze nem tört.

Egy ellentmondásokkal teli világban tisztán látta feladatait és vállalta: „az emberi sorsot csak testvéri alapon lehet felfogni“.

Falunak, városnak üzent: „teljesíteni a sorsot a végeletekig és még egy jöttányit sem engedni“, csak így lehet megőrizni mindazt, mit elődeinktől kaptunk örökségül!

Mikó Imre a hívő ember magatartásával élt közöttünk. Életében, válságos körülmények között kellett tapasztalnia, hogy a „hit adja meg a cselekvéshez szükséges lendületet s a kitartáshoz szükséges csökönységet“. Ezért nem tört meg soha.

Egyházunk életének megújítására vonatkozó gondolatait, felfogását elmondotta fórumainkon, közölte egyházi sajtónkban. E program lényege, úgy vélem, ezekben a szavakban fogalmazható meg: „tisztaság, alázat, szolgálat, emberség“.

Ezt a szellemi örökséget hagyta reánk Mikó Imre, aki a Bölöni Farkas Sándor, Berde Mózsza, Brassai Sámuel, Balázs Ferenc szellemi testvéreként járt előttünk, közöttünk.

Élt 66 évet, ezek nagyobb részét — igazolják a tények — közszolgálatban.

Élvezte az életet, mert sokat dolgozott.

Hasznosan élt, mert reálishan látta a világot, benne híveink és Egyházunk életét.

A bércezen álló fa kidőlt. De itt maradt emléke, szolgálata, melyet mindvégig híven teljesített. Hite, mely lelkesített. Kedves mosolya, halk szava, közvetlensége, erkölcsi múltunkhoz való ragaszkodása és minde-nekelőtt szeretete, mely egymás megbecsülésére intett.

Pihenj békében, kedves barátunk, szolgatársunk, kalauzunk! Köszönjük Istennek, hogy téged adott, ki „előttünk jártál“, és hisszük, hogy az itteni gondviselés minden időkből példákat követő „utánad járó“-t fog adni népünknek és Egyházunknak!

Isten veled, Isten velünk!

JUSTINIAN

Március 26-án Justinian, a Román Ortodox Egyház harmadik pátriárkája meghalt.

Egyszerű földműves család gyermekeként, 1901. február 22-én született a Vilcea megyei Suiesti faluban. Apja Marin Ilie Marina földműves; anyja Elena, aki elültette lelkébe a szeretetet a keresztény vallás értékei iránt. Saját vallomása szerint családi otthonukban az Isten- és emberszeretet szelleme uralkodott.

Az elemi iskolát szülőfalujában végezte. 1914-ben szülei beírták a Rîmnicul Vilcea-i Sf. Nicolae ortodox teológiai szemináriumba, ahol a nyolc évi tanulmányidő alatt mindvégig kiválóan tanult, s 1923-ban — tanítói oklevelet is szerezve — sikerrel fejezte be tanulmányait. Az alig 22 éves ifjú a Vilcea megyei Olteanca faluban kezdte meg, majd Băbeni-ben folytatta tanítói munkáját.

1924-ben szentelték pappá. A băbeni-i egyházközségben szolgált 8 évig. 1925 őszén a băbeni-i lelkészi és tanítói szolgálata mellett beiratkozott a bukaresti Teológiai Fakultásra is. 7 évvel később már a Rîmnicul Vilcea-i püspöki katedrális papja és a szeminárium tanára s igazgatója. 1933 szeptemberében ugyanazon város Sf. Gheorghe templomának papjává nevezték ki, ahol 12 évig szolgált.

Sokoldalú tevékenységet folytatott. Pártársaival nép- és segélybankot, valamint szövetséget alapított. Tevékeny tagja volt az Olténiai Ortodox Papok Egyesülete Vezető Bizottságának, majd az Ortodox Papok Országos Egyesülete Vezető Bizottságának is. 1935-től tagja volt az antifasiszta és békeharcot folytató Nemzeti és Nemzetközi Békevédelmi Bizottság Országos Tanácsának. A nagy íróval, Mihail Sadoveanuvval együtt részt vett a Muncă și voie bună című lap alapításában, melynek egyházi rovatát ő szerkeszti.

A második világháború idején következetesen antifasiszta álláspontot képviselt, tevékenyen segítve népe legjobb fiainak küzdelmét az ország felszabadításáért.

Hazánk felszabadulásával egyidejűleg meggyőződéssel állott a haladás és a népi demokratikus rendszer mellé, az ország új életének alakítása érdekében. Egyháza 1945-től főpapi funkciókkal tüntette ki. 1947-ben Moldova és Suceava metropolitahelyettesévé nevezték ki, néhány hónappal később pedig metropolitájává választották. Nicodim pátriárka elhunytával Justinian elnyerte a pátriárka-helyettesi címet, majd 1948. május 24-én a Román Ortodox Egyház Pátriárkájának választották meg.

Justinian kezdettől fogva az egyház bölcs és bátor vezetőjének bizonyult, aki a nagy társadalmi, gazdasági és politikai átalakulások korában mindig az idő szavának megfelelően tudta megújítani és irányítani egyháza életét. Ahogyan pátriárkává választása alkalmával mondotta, minden igyekezetével azon volt, hogy a Román Ortodox Egyház megfeleljen azon kívánalmaknak és szükségleteknek, melyeket hívei elvárnak tőle a megváltozott társadalmi viszonyok között. Krisztus egyházának — mondotta — nem volt megfelelőbb alkalmá és lehetősége a gyakorlatba átültetni az evangélium tanításait, mint ma. Ugyanakkor hangot adott